

1. Хамініч С. Ю. Інноваційні методи управління в соціально-орієнтованій системі підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2023. № 2 (39). URL: <http://www.easterneuropeebm.in.ua/index.php/vipusk-39-2023>

2. Матвієць М. В., Хамініч С. Ю. Інституціональне забезпечення інновацій у сучасному вимірі. *Маркетинг освіти в умовах глобалізаційних викликів* : монографія / за заг. ред. проф. Хамініч С. Ю.; Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. Дніпро : Вид-во «НоваІдеологія», 2020. С. 100–110.

Ірина ШИЛО,
викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ

Поняття кримінального проступку як виду кримінального правопорушення описано у статті 12, частина 2 Кримінального кодексу України. Згідно з цим положенням, кримінальним проступком вважається діяння (чи бездіяльність), яке передбачає основне покарання у вигляді штрафу, розмір якого не перевищує трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або іншого покарання, що не містить у собі позбавлення волі.

Кримінальному проступку, як виду кримінального правопорушення, притаманні ті самі ознаки, що й злочину, такі як суспільна небезпечність діяння, винність і караність. Відмінність між кримінальним проступком і злочином полягає в тому, що кримінальний проступок характеризується меншою тяжкістю діяння та легшим покаранням у вигляді штрафу [1, с. 6].

Введення інституту кримінальних проступків стало можливим завдяки виконанню Україною міжнародних зобов'язань, гармонізації українського законодавства із законодавством інших європейських країн, прагненню гуманізувати вітчизняне кримінальне законодавство та можливого зменшенню навантаження на правоохоронні органи, суди та установи виконання покарань. Ці твердження відзначають важливість євроінтеграції України і необхідність адаптації вітчизняного законодавства до європейських стандартів [3, с. 60].

Критерії розділення кримінально караних діянь на злочини і проступки містять ступінь небезпеки та правові наслідки таких діянь для особи, суспільства і держави, практику застосування кримінального та адміністративного законодавства, а також міжнародний досвід щодо захисту прав людини, суспільства і держави від злочинів і проступків. Головною метою

цього розділення є обмеження застосування покарань, які містять у собі позбавлення волі, шляхом заміни їх менш суворими покараннями [4, с. 15].

Однією з проблемних справ у сфері кримінальних проступків є визначення конкретних дій, які можуть бути визнані проступками. Дослідники зробили висновок, що категорія кримінальних проступків повинна містити елементи адміністративних порушень, передбачених чинним Кодексом України про адміністративні порушення, а також елементи злочинів, які описані в чинному Кримінальному кодексі [5, с. 3].

Злочинами вважаються найбільш соціально небезпечні правопорушення. Якщо правопорушення містить всі характеристики, такі як соціальна небезпека дій, винність та карантинність, то вважається, що це злочин.

У разі відсутності якої-небудь з цих характеристик порушення може вважатися або протиправним проступком певного виду (цивільним, адміністративним, дисциплінарним), або правомірними діями [1, с. 14].

Також виникає питання щодо розмежування адміністративних проступків і кримінальних. Г. В. Федотова виділяє схожість структури між злочинами та адміністративними порушеннями. Це пояснюється тим, що кримінальне і адміністративне право є фундаментальними галузями «публічного права» і визначають відповідальність за неправомірну поведінку.

Проте адміністративне порушення відрізняється від злочину за наявністю в ньому лише юридичних характеристик, таких як протиправність, винність і відповідальність. Адміністративне порушення в багатьох аспектах нагадує злочин, оскільки воно може спрямовуватися проти громадського порядку, власності, прав і свобод громадян тощо. Основною відмінністю між ними є менша міра соціальної небезпеки [5, с. 9].

Українська правова система завжди розвивалася, шукаючи оптимальний шлях до гармонії між правосуддям і гуманізмом. Важливим кроком цього розвитку було впровадження інституту кримінального проступку. Цей інститут було визначено з декількох ключових цілей.

По-перше, це було спрямовано на реалізацію державної політики щодо гуманізації кримінальної відповідальності. Відтоді крок за кроком вироблялося переконання, що не для кожного порушення повинні застосовувати найжорстокіші судові рішення.

По-друге, інститут проступку призваний був до декриміналізації низки діянь, які раніше визнавалися злочинами. Це було важливою складовою прагнення до більшої справедливості та розуміння, що не всі порушення повинні бути криміналізованими [1, с. 51].

По-третє, інститут проступку забезпечував повний і всебічний захист прав і свобод особи, яка притягується до відповідальності за адміністративні правопорушення. Особливо це стосувалося так званої «судової юрисдикції», яка

може призвести до надмірно суворих заходів впливу.

По-четверте, інститут проступку сприяв зменшенню кількості осіб, до яких застосовуються покарання, які містять позбавлення або обмеження волі. Це було важливим кроком у напрямі більш гуманної системи правосуддя.

По-п'яте, завдяки інституту проступку кількість осіб, які притягуються до кримінальної відповідальності, значно зменшилася, що призвело до скорочення кількості людей із судимістю [2, с. 5].

Завдяки цим стратегічним крокам в Україні створюється більш справедлива та гуманна правова система, яка раціонально використовує судовий вплив та сприяє більшому захисту прав та свобод громадян.

Розробники закону (кодексу) про проступки визначили, що він повинен складатися з трьох основних частин:

Загальна частина мала містити законодавчі положення, що стосуються принципів та завдань цього закону (кодексу). Вона визначала поняття проступку, описувала стадії його вчинення, вказувала на можливу співучасть у ньому осіб, а також визначала перелік судових стягнень за вчинення проступку і регулювала питання щодо звільнення від відповідальності та стягнення покарань [4, с. 10].

Особлива частина закону мала містити у собі докладний перелік різних видів проступків.

Процесуальна частина повинна була містити спеціальну процедуру для розслідування та судового розгляду справ, пов'язаних із проступками. Важливо було, щоб ця процедура не була такою обтяжливою як та, яка використовується для справ про злочини, але при цьому забезпечувала ефективний захист прав і свобод винних осіб. Це відрізнялося від існуючої процедури в справах «судової юрисдикції».

Завдяки цим крокам було запропоновано визнати результати провадження у справах про проступки як окремих судовий акт, який відрізнявся від звичайного вироку у кримінальних справах за змістом, суттю та наслідками. Це робило чітке розмежування між відповідальністю за злочини, адміністративними правопорушеннями та проступками, сприяло гуманізації законодавства, декриміналізації низки діянь, зменшенню кількості осіб, які привласнюються до кримінальної відповідальності та зниженню ризику їхньої кримінальної рецидивності [5, с. 1].

Підсумовуючи, можна погодитися з думкою вчених, що кримінальний проступок є проміжним типом дій між злочином і адміністративним порушенням. Основною характеристикою, яка відрізняє кримінальний проступок, є менша міра соціальної небезпеки, і він передбачає кримінально-правові наслідки у вигляді штрафів або альтернативних покарань, що не містять у собі позбавлення волі. Розділення цього типу кримінальних правопорушень сприяє скороченню переліку дій, що вважаються небезпечними і піднімає стандарти захисту прав людини.

1. Гродецький Ю. В. Кримінальне правопорушення. Злочин. Кримінальний проступок. *Вісник асоціації кримінального права України*. 2022. № 2(18). С. 186–206. URL: <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/268273>
2. Чорна А. Г., Миросенко О. О. Поняття кримінального правопорушення. The 8 th International scientific and practical conference «Modern research in world science» (October 29–31, 2022). Lviv, 2022. Т. 1828. URL: https://www.researchgate.net/publication/365070272_THE_PROBABILITY_METHODS_FOR_DESCRIPTION_OF_THERMODYNAMIC_STATE_FOR_TWO_COMPONENT_MIXTURE_VIII_Miznarodna_naukovo-practicna_konferencia_MODERN_RESEARCH_IN_WORLD_SCIENCE_29-31102022_Lviv_Ukraine_P433-44#page=1792
3. Михайліченко Т. Кримінальні проступки: особливості правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 284–290. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/7/50.pdf>
4. Дрозд В. Г. Досудове розслідування кримінальних проступків. 2023. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/handle/123456789/6008>
5. Крайник Г., Ципищук К. Щодо недоцільності появи «кримінального проступку» в кримінальному законодавстві України. *Молодий вчений*. 2020. № 1 (77). С. 216–219. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1130>

Сергій ДИЧКО

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти ННІ права та інноваційної освіти;

Науковий керівник:

Світлана ХАМІНІЧ,

доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗВ'ЯЗКІВ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Дискусія про те, як взаємодіють між собою держава та громадянське суспільство триває до цього часу. Під час цієї дискусії найзначущим є те, що має фундаментальне значення як для теорії, так і для практики управління, зокрема в розвинених демократичних державах: місце публічної служби у механізмі публічного управління [1, с. 49].

Варто зауважити, що падіння державного авторитету, зростання недовіри населення до державних методів і способів вирішення труднощів пересічних